

Ja til «Fredrik», tja til «Mustafa»

BT har ringt på 100 ledige jobber som «Mustafa» og «Fredrik». I ett av fire tilfeller stilte «Mustafa» bakerst i køen.

Krister Clausen Hoaas Bjørn Asle Nord

Publisert: 05. jan. 2007, 06:00

Oppdatert: 05. jan. 2007, 07:07

Det tydeligste eksempelet på forskjellsbehandling kom hos en dagligvarebutikk i Bergen.

Slik forløp de to samtalen:

- Hei, det er Mustafa Kayath som ringer. Jeg har sett at dere har annonsert en stilling ledig som butikkmedarbeider Er den fortsatt ledig?
- Den er besatt.
- Kan jeg sende en søknad?
- Nei.

Mannen i andre enden er meget kort i telefonen. Samtalen er over omtrent før den har startet.

«Tilfeldigheter»

En drøy time senere ringer vi igjen.

- Hei det er Fredrik Skoglund som ringer. Jeg lurer på om stillingen som butikkmedarbeider dere har utlyst fortsatt er ledig?
- Ja.
- Kan jeg sende en søknad, da?
- Ja.

Deretter blir «Fredrik» spurt om alder, bosted og liknende. Siden det er en deltidsjobb med bare noen timer i uken, blir «Fredrik» og butikkens representant enige om at den er uaktuell for en nyutdannet 27 år gammel mann.

Når vi ringer opp igjen og gjengir de to samtalen, avviser butikkinnehaveren - som besvarte telefonene både fra «Mustafa» og «Fredrik» - blankt at forskjellen skyldes søkerens bakgrunn. Han forklarer det hele med tilfeldigheter.

- Det var så mye frem og tilbake den dagen. Vi ansatte en, og så trakk han seg.
- Så det skjedde i løpet av den tiden som gikk mellom våre to henvendelser?
- Det kan jo være, uten at jeg vet det. Vi fikk veldig mange telefoner på den stillingen.

- Den beste metoden

Likestillings- og diskrimineringsombud Beate Gangås mener metoden Bergens Tidende har brukt er den sikreste for å synliggjøre hva som skjer.

- Det blir så tydelig, sier hun.

Gangås synes omfanget av forskjellsbehandlingen som avdekkes er høyt, men ikke overraskende. Nå ønsker hun at bruken av slike tester systematiseres.

Hun ser ikke bort fra at hennes kontor vil gjennomføre liknende undersøkelser selv.

- Men det viktigste er at det blir gjort, sier hun.

Den amerikanske forskeren og juristen Ronald Craig har forsket på diskriminering i arbeidslivet. Han jobber ved Senter for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo.

Craig mener debatt om diskriminering er vanskeligere i Norge enn i USA.

- I Norge assosieres diskriminering og rasisme med handlinger som er ondskapsfulle og gjort med hensikt. De tror det handler om åpen diskriminering og rasistisk ideologi, sier Craig.

Det er et gammeldags syn på hva diskriminering er, mener han og får støtte av Organisasjonen mot offentlig diskriminering (OMOD).

- Problemet er at vi i Norge ikke innser eller aksepterer at vi har rasisme. Mange tror at rasisme er slik som Adolf Hitler og nazistene drev på med, sier OMOD-leder Akhenaton Al-Madi Oddvar de Leon.

- Men rasisme er mye mer. Det er det som skjer i hverdagen; det er det som gjør vondt, men det skjønner man ikke.

Uformelt og ekskluderende

Over 60 prosent av alle stillinger lyses aldri ut, viser en kartlegging utført av Aetat for noen år siden. Rekruttering av nye ansatte gjøres heller gjennom uformelle kanaler, nettverk eller bekjentskapskrets.

Selv om man ikke mener å diskriminere, blir resultatet at enkelte grupper ekskluderes fra over halvparten av alle ansettelses.

- Det kan lett føre til at arbeidsplasser med kun etniske nordmenn bare kommer i kontakt med etnisk norske kandidater til stillingen, sier Ronald Craig.

Ifølge den amerikanske forskeren er det ubevisste holdninger og stereotypier som er de største hindrene for innvandrere på arbeidsmarkedet.

Rundt 30 prosent av henvendelsene til Senter mot etniske diskriminering (før det ble nedlagt ved utgangen av 2005) handlet om diskriminering på arbeidsmarkedet. Nå havner sakene på pulen til likestillings- og diskrimineringsombudet. Gangås tror at hun bare ser en brøkdel av omfanget.

- Folk vil jo ikke tro at det skjer diskriminering i Norge. Men det gjør det. Og ja, jeg tror at noen grupper systematisk behandles dårligere enn andre. Folk har noen ganger noen vanvittige fordommer til mennesker med et ikke-norsk klingende navn, sier Beate Gangås.

serviceParameter: print